

Orbánék vagy demokrácia?

168 óra—2011. október 13.

Sokan gondoljuk úgy régóta, hogy Orbánék önkényuralomhoz vezető kormányzása elfogadhatatlan: antidemokratizmusuk és önsorsrontó gazdaság- és társadalompolitikájuk több generáció jövőjét teszik élehetlenné. És mind többen vannak olyanok, akik korábban bíztak a Fidesz által kínált alternatívában, ám mára belátták, hogy rossz lóra tettek. A kérdés egyre inkább nem az, hogy le kell-e váltani a kormányt, hanem az, hogy hogyan. Ezt feszegeti e lap hasábjain Mester Ákos Másik út (2011. szeptember 29.) és a vele vitatkozó Révész Sándor Széles út a semmibe című írásában (2011. október 6.). Mester szerint széleskörű demokratikus összefogás kell, míg Révész ezt irreálisnak tartja, mert szerinte nem elég közös alap az, ha a különféle kormányellenes erők mind demokraták, hiszen kormányképes alternatívát kell felmutatni Orbánékkal szemben, márpedig ez aligha lehetséges, hiszen az ellenzék különféle erői gyakran ellentétesen gondolkodnak szakpolitikai kérdésekről. Meggyőződésem, hogy a két kiváló gondolkodó érvei összeegyeztethetőek.

Értelmetlen és az ország jövője szempontjából tragikus volna, ha az a szekértábor szemlélet, a különféle izmusok közti ádáz gyűlölködés folytatódna, ami megmérgezte az elmúlt évtizedeket—nem csak a közéletet, de a magánéletet is. A rendszerváltozáskor még nem eszmélt, mai fiatal felnőttek számára érthetetlen a népi-urbánus ellentét vagy éppen a médiaháború felhevült hangulata. Meglehet, mindezek az egymásnak feszülések elkerülhetetlenek voltak, de több toleranciával, belátással, empátiával talán tompíthatóak lettek volna. És ma nem itt tartanánk. Ha más hozadéka nem lenne az Orbán rezsimnek, mint ennek belátása, már az is üdvös volna.

Igaz, hogy a demokrácia gépezetét a különféle értékrendek közötti versengés, a viták olajozzák, és a nagy, látványos összeborulás ízléstelen és hamis is volna. Ám ahogy egy ország problémáira – különösen a mai válságok közepette – véges számú értelmes szakpolitikai válaszok adhatóak, ugyanúgy az ezen megoldások talapzatát jelentő ideológiai megfontolások tárháza sem végtelen. Nem véletlen, hogy a világban a politikai értékrendek konvergenciájának vagyunk tanúi. Ahogy az sem, hogy a gyakorlati kormányzati intézkedések tekintetében is sok az egy irányba mutató szándék: nem ritkák a nagykoalíciók és korábban különösnek tűnő politikai házasságok. A legszélesebb körű együttműködést mindenhol kényszer szüli, átmenetileg. Ma Magyarországon az összefogás kényszere kettős. Egyrészt az országot válságos állapotából csak konszenzuson alapuló politikai lépések vezethetik ki. Másrészt nagy valószínűség szerint az ellenzék egyetlen majdani csoportja sem lesz képes egyedül leváltani a kormányt. A készülő választójogi törvény semmi más lehetőséget nem ad a demokratikus ellenzéknek, mint az összefogást.

A politika gyakorlati tevékenység, a kormányrúd megragadása nemes cél. Csak olyan együttműködést szabad építenie a demokratikus ellenzéknek, amelyben ott az együttes kormányzás, a nagykoalíció lehetősége. A közös szakpolitika program alapelveiről meg lehet és meg is kell állapodni, a részletkérdések finomhangolása ma kevésbé sürgető feladat, mint a demokrácia helyreállítása.

Nem értem, amikor azt mondja valaki, hogy nem kell sietni, mert „a helyzet majd kiforrja magát és megteremti az alternatívát”. A helyzet nem egy önálló személy, a felelősség alól

nem bújhatunk ki, az alternatíva mi magunk vagyunk: cselekvőképes és cselekedni kész aktív kortársak, minden hibánkkal és képességeinkkel együtt. Nekünk, demokratáknak meg kell találnunk egymást. Le kell számolnunk a bizalmatlanság és gyűlölködés korszakával, és a következő választásokra a kultúraváltás koalícióját kell megalkotnunk. Ennél kisebb cél kitűzése esetén méltán vívnánk ki utódaink megvetését. Most még talán kishitűek vagyunk, de be kell látnunk, hogy nincs más választásunk. A kérdés végtelenül egyszerű: Orbánék vagy demokrácia?

Kerék-Bárczy Szabolcs
a Szabadság és Reform Intézet ügyvezető igazgatója